

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1

Τὰ δώδεκα ξαδέφια κ' οἱ ἔννια ἄδρεφοὶ
 Πόλεμο νέγυρέβα δὲν εὐρίσκανε,
 πόλεμο νάγροικήσαν σὲ μακρὸ χωριό.
 Κ' ἐκεῖ πού πολεμοῦσαν μέρα δὲν εἶτανε,
 παρὰ πολὺ σκοτάδι καὶ λιανοβροχή.
 Διψάσανε τ' ἄδρέφια νὰ πιοῦνε κρυὸ νερό,
 πηγάδι νέγυρέβα δὲν εὐρίσκανε,
 πηγάδι νάγροικήσαν στὸν πλατύτραφο
 χίλιες ὀργιές τὰβάθου κ' ἑκατὸ πλατύ.
 Κ' ἕνας ἀπὸ τ' ἄδρέφια ὁ πιλειὸ στερνός
 ἄραχνη νείχε μοῖρα καὶ ροιζικὸ πικρὸ
 — Δέστε με, μπρὲ ἄδρέφια, νὰ βγάλω κρυὸ νερό...
 — Ἀσκώστε με, μπρὲ ἄδρέφια, τ' εἶν' τὸ νερὸ πικρὸ,
 τ' εἶναι φαρμακωμένο καὶ δὲ μπορῶ νὰ πιῶ.
 Κ' ὄντας τὸν ἀνεβάζα νέκωπηκ' ὁ ἄλυσσος,
 κ' ἔπεσε ὁ ἕνας μέσα καὶ μείναν οἱ ὄχτω.
 Κ' ἕνας ἀπὸ τ' ἄδρέφια νέπόμεσε πιλειό,
 μαῦρο καβαλλικέβει μαῦρ' ὀγλήγορο.
 Κ' ἐπῆγε νὰ περάσῃ τὸν πλατύτραφο.
 Κόπηκεν ἡ σέλλα, τὸ σκαλόλουρο,
 κ' ἔπεσεν ὁ ἀφέντης μέσα, βγῆκ' ὁ μαῦρος του
 κ' ὁ μαῦρος πάει στὸ σπίτι καὶ χλιμίντρουνε
 κ' ἡ κόρη ποῦχε πόθο τὸν ἐρώτουνε :
 — Μαῦρε μου, παιχνιδιάρη κι ἄλογο καλὸ,
 ἃ δὲ πᾶς νὰ μοῦ φέρῃς τὸν πολὺ ἀγαπῶ
 πιλειὸ σου νὰ μὴν ἔρθῃς στὸ σπίτι μοναχός.
 Καὶ τ' ἄλογο τῆς κόρης τῆς ἀπάντησε :
 — Τὰ δώδεκα ξαδέφια κ' οἱ ἔννια ἄδρεφοὶ
 πόλεμο νέγυρέβα δὲν εὐρίσκανε,
 ..... (*)

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑΝΤΑΚΗ

2

Χριστέ μου, τί ἑκαμάρωσε τοῦ Κωσταντάκη ὁ Μαῦρος
 Γιατί ἔχει σέλλα ὀλόχρυση κ' ἀργυροσαλιβάρι
 κ' ἔχει καὶ τὸ σκαλόλουρο μὲ τὸ φιλί δεμένο,
 μὲ τὸ φιλί, μὲ τὴν ἀντρεία, μὲ τὴν πιδεξοσύνη.
 Ὅσα κοράσια κ' ἂν διαβοῦν τὸν Κωσταντᾶ φιλοῦνε,
 μιὰ κόρη ἀπὸ τὸ Γαλατᾶ φιλάκι δὲν τοῦ δίνει
 κ' ἐκεῖνος ἐχολεύτηκε κ' ὄλο χολομανάει
 κ' ἐκεῖνη τὸν ἐρώτουνε ἂν εἶναι παντρεμένος.
 — Κόρη μου, εἴμ' ἀνύπαντρος, νὰ παντρευτῶ γυρέβω.
 Κ' ὁ Μαῦρος του εἶταν' ἄμιλος κ' ἐκεῖ ὀμιλιὰ τοῦ βρέθη:
 — Γλήγορα φεύγα, λίγερη, γλήγορα φέβγα κόρη
 μὴ σὲ πλανέσῃ ὁ Κωσταντᾶς, γιατί 'ναι παντρεμένος.
 Σὲ κάθε κάστρο νέχει τρεῖς, σὲ κάθε χώρα πέντε

(*) Ἐπικολοῦται τὸ τραγούδι μὲ τὰ ἴδια λόγια, ὅπως καὶ
 στὴν ἀρχή, καὶ τελώνει ἔτσι :

Κόπηκεν ἡ σέλλα, τὸ σκαλόλουρο,
 κ' ἔπεσε ὁ ἀφέντης μέσα κ' ἦρθα μοναχός.

καὶ μέσα στὸ σεράγι του τὴ στεφανωτικιά του.
 Κ' ὁ Κωσταντᾶς ἀπάντησε τ' ἄλογου του καὶ τοῦπε ·
 — Ἀγάλι, ἀγάλι, Μαῦρο μου, κ' ἃ δὲ σ' ἀντιμηδέψω,
 κι ἃ δὲ διαβῶ νάπ' ἄλυκιές νὰ σὲ φορτώσω ἀλάτι,
 νὰ βάλω μόδια ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ μόδια 'πὸ τὴν ἄλλη,
 νὰ βάλω μεσοσάμαρα βουβάλα γκαστριωμένη.
 Κ' ὅθ' εἶναι λάσπες καὶ νερὰ θὰ σὲ καβαλλικέβω
 Κ' ὅπου εἶναι λιανοστούραρο θὰ σὲ ξεκαλιγῶνω
 — Κάμε μου, ἀφέντη Κωσταντᾶ, κάμε μου τοῦτα κι ἄλλα,
 τί θέ νὰν ἔρθῃ ἕνας καιρὸς νὰ γυρευτοῦμ' οἱ μαῦροι
 νὰ τύχωμε σὲ πόλεμο, νὰ πάμῃ σὲ σεφέρι,
 νὰ σκύψω τὸ κεφάλι μου, νὰ παίρνω τὸ δικό σου.

Η ΣΚΛΗΡΗ ΤΟΥΡΚΙΣΣΑ

3

Μιὰ ρήγισσα, μιὰ τούρκισσα νέδειρε τὸν ὑγιό της,
 γιατί τὴν εἶπε τούρκισσα, γιατί τὴν εἶπε σκύλλα,
 γιατί τὴν ἐφασκέλωσε μπροστὰ στοὺς ἀφεντάδες.
 Τὸν ἔβαλε στὴ φυλακὴ νὰ κάμῃ πέντε μῆνες
 καὶ παραπέσαν τὰ κλειδιά κ' ἔκαμε πέντε χρόνους.
 Βαρέθησαν τὰ μάτια της κοιτάζοντας τὶς στρατές,
 βαρέθηκε τὸ στόμα της ρωτώντες τοὺς διαβάτες :
 — Διαβάτες, πού περάσατε, στρατιῶτες, πού περνάτε,
 μὴν εἶδετε τὸ γιόκα μου τὸν πολυαγαπημένο ;
 — Μὰ ἔχτες, προχτὲς τὸν εἶδαμε στὸν ἄμμο ξαπλωμένο.
 Μαῦρα πουλιά τὸν τρώγανε κι ἄσπρα τὸν τριγυρίζαν.
 Κ' ἕνα μαῦρο καλὸ πουλι δὲν ἤθελε νὰ φάῃ
 — Φᾶτε, πουλιά μου, φᾶτε με, φᾶτε χορτάσετέ με
 κ' ἀφήτε μου τὴ γλώσσα μου καὶ τὸ δεξί μου χέρι
 νὰ κάμω τρία γράμματα, τρεῖς κοντυλιές μελάني
 νὰ στεῖλω τὴ μανούλας μου τὴ πολυκαταρούσας
 ὅπου μ' ἑκαταριότουνε τὶς τρεῖς γιορτές τοῦ χρόνου,
 τὸ ἀπόκρηες καὶ τὶς τυρινές καὶ τῶν ἀγιῶ Θεδώρω.

Γαρδελάδες—Κορφῶν 1912

ΝΙΚΟΣ Δ. ΣΑΛΒΑΝΟΣ

ΔΙΑΒΑΣΕ ΕΡΓΑΤΗ!

Ἐνα φυλλαδάκι καλογραμμένο καὶ καλοτυπω-
 μένο, γραμμένο ἀπο ἀληθινο ἐργάτη, τὸν κ. Σπύρο
 Παλιούρα. Λέει αρκετὲς ἀλήθειες. Μα κι' υπερβολές.
 Τὶς συνειθισμένες πρὸ παιδίου ἀπειρα κι' ἀμελέτη-
 τα, καθὼς τὸν κ. Τρανο καὶ κ. Γιανιο, ἀντιγράφουν
 ἀπο ξένα συγγράματα χωρὶς νὰν τα ἐννοοῦνε. Ἡ ι-
 δέα λ. χ. πῶς ὁ κεφαλαιούχος εἶναι πάντα κακὸς
 ἄνθρωπος εἶναι κολοκυθένια. Μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ
 καλὸς μάλιστα, ἀφοῦ τὸ κεφάλαιό του συχνὰ σημαί-
 νει νοημοσύνη, φιλέργεια, οἰκονομία. Ἄν δὲν ἔχεις
 κεφάλαια, δὲν ἔχεις περίσεμα· δίχως ἀτομικὰ περι-
 σέματα, ἔχεις ἔθνος φτωχὸ καὶ μπαίγνιο τῶν ἄλλων.
 Ὅτι ἐπρεπε νὰ κοιτάξουν οἱ ἐργάτες—τουλάχισι-

στο τώρα στην Ελλάδα —είναι το να γίνεται κάθε δουλια δημόσια τίμια και το να μην παίρνει κανείς μισο παρα δημόσιο δίχως ναν του αξίζει. Αφτο όμως δεν το κάνουνε. Δρόμοι κακοι, υπάλληλοι αργόμισθοι, στρατιωτικοι και ναφτικοι ακαμάτες, παπάδες ραδιουργοι και φαγάδες, ταχυδρομεια ελεεινα, σχολια χειρότερα, πανεπιστήμιο γελοίο κτλ. όλα αφτα υπάρχουν και τα πλερώνει ο εργάτης με τον κόπο του, σαν αγγαρεμένος σκλάβος, χωρις να λείει μια λέξη. Και τα πλερώνει τριδιπλα παρ' ό,τι πλερώνονται στα ξένα ανάλογες δουλιες καλα οργανισμένες.

Α. Π.

Ο ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΣ

Είδε ο Ποιητής. Και μίλησε. Μίλησε ο Ποιητής, μίλησε ο Προφήτης

... πού κοιτάζει
 με τα μάτια του δράματου
 κι ο Προφήτης πού κηρύττει
 με του Αύριου το στόμα.

Κι ό,τι κήρυξε ο Ποιητής *χτές*, το βλέπουμε *σήμερα* κι αναγαλλιάζουμε.

Πρωτοδιάβαζα τούτες τις μέρες (δανείζουμε τη φράση από το Νίτσε) για εκατόστη φορά το *Δωδεκάλογο του Γύφτου*. Ζητάνε οι φημερίδες μας καθεμέρα να μιλήσουν οι ποιητές μας, να έμπνευστουνε από τα σημερινά γεγονότα, να μάς τα ύμνησουνε, να μάς ένθουσιάζουσνε. Θέλουνε οι φημερίδες μας και τον *άληθινό* ποιητή ένα είδος ρεπόρτερ, πού να πίνει τα κατακάθια του δημοσιογραφικού καφέ και να έμπνέεται. Σάματις ο *άληθινός* ποιητής να μη γράφει μια για πάντα για κάθε εποχή και για κάθε ζήτημα!

Έγω αντί να γυρεύω σημερινά ποιήματα, έτρεξα στα χτεσινά. Και βρήκα ό,τι ζητούσε ή ψυχή μου. Και το βρήκα στο *Δωδεκάλογο του Γύφτου*, στον Η' Λόγο του, τον Προφητικό. Και προσευκήθηκα μαζί με τον Ποιητή και είπα :

Ό δικέφαλος αϊτός σου νά! μακριά
 μακριά πέταξε με τάξια και με τάγια,
 και θά ίσκιώσουν τα τετράπλυτα φτερά
 λαούς άλλους, κορφές άλλες, άλλα πλάγια.
 Προς τη Δύση και προς το Βορριά
 την κορώννα φέρνει και κρατά
 — και τα νύχια του είν' άρπάγια —
 και τη δόξα και τη δύναμη κρατάνε
 και το γέλιο, και το ψέμα το Βασίλειο
 πού γεννήθηκε από σένα μες στον ήλιο,

κοίτα Θεέ! θά σέρνεται μπροστά
 σε μπαλσαμωμένη κουκουβάγια.
 Μ' όλα σου θά ζει τα χαμηλά,
 με καμιά σου δε θά ζει μεγαλοσύνη,
 κ' οι προφήτες πού θά προσκυνά,
 νάνοι και άρλεκίνοι.

Και σοφοί του και κριτάδες
 του άδειου λόγου οι τροπαιοῦχοι
 και διαφεντευτάδες
 κυβερνήτες του οι εῦνοῦχοι

Και θά φύγεις κι άπ' το σάπιο το κορμί,
 ώ Ψυχή παραδαρμένη άπό το κριμα,
 και δε θάβρει το κορμι μια σπιθαμή
 μες στη γη για να την κάμει μνήμα,
 κι άθαφτο θά μείνει το ψοφήμι,
 να το φάνε τα σκυλιά και τα έρπετά,
 κι ο Καιρός μέσα στους γύρους του τη μνήμη
 κάπιου σκέλεθρου πανάθλιου θά βουσιά.

Όσο να σε λυπηθει
 της αγάπης ο Θεός,
 και να ξημερώσει μιαν αυγή
 και να σε καλέσει ο λυτρωμός,
 ώ Ψυχή παραδαρμένη άπό το κριμα!
 Και θ' ακούσεις τη φωνή του λυτρωτή,
 θά γδυθεις της άμαρτίας το ντυμα,
 και ξανά κυβερνημένη κι άλαφρη
 θά σαλέψεις σαν τη χλόη, σαν τη πηγή,
 σαν τον κόρφο το γυναικειο, σαν το κύμα,
ΚΑΙ ΜΗΝ ΕΧΟΝΤΑΣ ΠΙΟ ΚΑΤΟΥ ΑΛΛΟ
[ΣΚΑΛΙ
ΝΑ ΚΑΤΡΑΚΥΛΗΣΕΙΣ ΠΙΟ ΒΑΘΙΑ
ΣΤΟΥ ΚΑΚΟΥ ΤΗ ΣΚΑΛΑ
ΓΙΑ ΤΑΝΕΒΑΣΜΑ ΞΑΝΑ ΠΟΥ ΣΕ ΚΑΛΕΙ
ΘΑ ΑΙΣΤΑΝΘΕΙΣ ΝΑ ΣΟΥ ΦΥΤΡΩΣΟΥΝ,
[Ω ΧΑΡΑ,
ΤΑ ΦΤΕΡΑ,
ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΑ ΠΡΩΤΙΝΑ ΣΟΥ ΤΑ ΜΕ-
[ΓΑΛΑ!

Τόν «Πρόφητικό» τόν πρωτοδιάβασα πρό πέντε χρόνια. Ένα δυο χρόνια πριν τυπωθει, δοκίμασα τη μεγάλη τιμή και χαρά ναν τόν ακούσω από το στόμα του ίδιου του Ποιητή. Κι από τότε πού τόν πρωτάκουσα ριζώθηκε μέσα μου ή πεποίθηση, πως δε γίνεται, μια και κατακυλήσαμε στο κακού τη σκάλα, φτάσαμε στο τελευταίο της σκαλί, θάρχηνησουμε τάνέβασμα, άνέβασμα όχι σιγανό, σκαλί σκαλί, με δρασκέλωμα, πέταμα με φτερά, με τα πρωτινά φτερά της Φυλής μας, τα μεγάλα, πού μάς τα προφήτεψε ο Ποιητής.

Α. Μ. ΜΟΙΡΑΣ